

Devletin 'dilsiz' tanığı

CUMHURBAŞKANI VE BAŞBAKAN'IN TERCÜMANI HANDE GÜNER *star*'A KONUŞTU

Hande Güner 17 yıldır profesyonel konferans tercümanlığı yapıyor. Meslek hayatı boyunca eski Cumhurbaşkanı Turgut Özal'dan Süleyman Demirel'e eski Başbakanlar Bülent Ecevit'den Mesut Yılmaz'a kadar birçok devlet adamına tercümanlık yapmış. 2000 yılından bu yana

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e, son bir buçuk yıldır da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a İngilizce tercümanlık hizmeti veriyor. Türkiye'nin yakın tarihindeki uluslararası gelişmelere tanıklık eden Güner'le mesleki tecrübelerini konuştuk. Vurgulamakta fayda var; Güner her anlamda 'yeminli' bir tercüman.

• Sizi Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nın tercümanlığını yapan kişi olarak tanıyoruz. Bunun dışında siz kimsiniz?

- Röportajlarda tercüman olarak bulunurken bir şapka değişikliğiyle şu anda konuşmacı olan kişiyim.

• Evli misiniz?

- Değilim.

• Tercümanlık yemininiz gereği bu söyleşi 'çekışmeli' geçecek. Ancak sizi tanımamızda bir sakınca olmasa gerek?

-Tabii ki. (Gülüyor) Üniversiteden önce dil eğitimimi lisede aldım. Üsküdar Amerikan Kız Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi Mütercim Tercümanlık bölümü mezunuyum. Yüksek lisansımı ise başka bir konuda yaptım. 17 yıldır profesyonel konferans tercümanlığı yapıyorum.

• Memur musunuz?

- Hayır, serbest çalışıyorum. Birleşik Konferans Tercümanları Derneği'nin genel sekreteriyim. Ve Uluslararası Konferans Tercümanları Derneği'ne üyeyim. 10 yıl Boğaziçi Üniversitesi'nde çeviri dersleri verdim. Bizler her gün farklı alanlarda çalışıyoruz. Fakat tabii bizi Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın tercümanı olarak biliyorsunuz.

• Neden birinci tekil şahısta konuşmuyorsunuz?

- Çünkü sürekli olarak Başbakanlık'ta ya da Cumhurbaşkanlığı'nda görevli değilim. Benim dışımda başka meslektaşlarım da Başbakan ve Cumhurbaşkanı'na tercüme hizmeti veriyorlar.

• TERCÜMAN ARAÇTIR

• Siz cumhurbaşkanı ya da başbakan olsanız sözcüklerinizi bir başkasına emanet edebilir misiniz? Emanet ettiğiniz kişi profesyonel tercüman olsa bile...

- Özellikle uluslararası bir toplantıda hitap yapacaksam muhakkak Türkçe konuşurdum ve tercüman kullanırdım. Bugün dünyada birçok devlet ve hükümet başkanı var ki bir veya daha fazla yabancı dil biliyor. Ama ana dilini konuşup tercüman kullanıyor. Bu pek çok ülkenin liderinin de özellikle yaptığı bir şey.

• Neden?

- Aslında liderin ana dilde konuşması bir politikadır. O ülkenin dilinin uluslararası platformda konuşulması siyasi açıdan önemlidir. Örneğin Türkçe'nin bugün Avrupa Konseyi'nde ya da başka bir uluslararası platformda konuşulması

uluslararası diller arasında yer almasına katkı sağlar. Ana dilde konuşmak önemli bir mesajdır. Tabii bir de ana dilde konuşmak insana her zaman rahatlık verir.

• **Başbakan ve Cumhurbaşkanı görüşmelerde hiç İngilizce konuşuyorlar mı?**

- Karşılılamaya yönelik hitapları İngilizce yapıyorlar.

• **Peki bu görüşmeler nasıl başlıyor?**

- Merhaba, nasılsınız, hoş geldiniz...

• **Gayet tabii de 'Merhaba' dedikten hemen sonra 'Ortadoğu'daki gelişmelere' geçilmiyor herhalde?**

- Daha önceki görüşme hakkında konuşulabilir. Ondan sonra da aynen sizin dediğiniz gibi görüşülecek konular konuşmaya başlanır.

• **Liderlerin bu kısa süreli görüşmelerde tercümanlar aracılığıyla kurduğu diyaloglar nasıl dostluğa dönüşüyor?**

- En iyi tercüman orada olduğunu hissettirmeyen tercümandır. Tercüman hiçbir zaman ön planda değildir. Söylenenleri sadece konuşmacının duyabileceği bir ses tonuyla çeviririz. Tercümanın yaptığı konuşmacının söylediğini anlamını hiç bozmadan karşı tarafa aktarmaktır...

• **Varsayım yapalım; Başbakan ve Cumhurbaşkanı konuşuyor ve insanlık hali, konuşması sırasında bir hata yapıyor. Tercüman olarak bir insiyatif alır mısınız?**

- Bazen oturma düzeni gereği, örneğin yemeklerde konuşmacının arkasında dururuz, konuşmacının söylediklerini duyamayabiliriz. Böyle bir anda konuşma silsilesini bozmadan 'Tekrarlayabilir misiniz' diye sorarım muhakkak. Sormamak çok yanlıştır. Çünkü kendimizden hiçbir şey söyleyemeyiz.

• **Görüşmelerden önce konuşma metnini görüyor musunuz?**

- Ancak toplantı anında bir hitap söz konusuysa ve ellerinde bir metin varsa onu o anda alıyorum. Böyle üst düzey toplantılarda konuşma metinlerini asla almazım.

• **İçerik hakkında fikriniz olmadan mı tercüme yapıyorsunuz?**

- Bu toplantıların içeriği siyasidir. Tabii siyasi gündemi yakından takip ediyorum, sürekli kitap okuyorum. Dolayısıyla birtakım genel bilgilere zaten sahibim. Bu toplantılarda çalıştıkça o diplomatik dili kullanmayı öğreniyorsunuz. Mesleğimizin çok önemli kuralları var; ehil olmak ve gizlilik... Bu düzeyde çalışan bir tercümanın zaten her şeye karşı hazırlıklı olması gerekiyor.

• **Siz süpermen misiniz? Her şeye karşı nasıl hazırlıklı olacaksınız?**

- Hata yapmaz mıyım; tabii yapıyorum. Asla süpermen değilim. Hiçbir profesyonel de süpermen değildir. Herkes hata yapabilir. Mühim olan o hatanın yerinde ve anında düzeltilmesidir. Ama çok şükür bugüne kadar öldürücü hatalar yapmadım...

• **DEMİREL DÜZELTTİ**

• **'Öldürücü' olmayan bir hatanızı anlatır mısınız?**

- Köşk'teki ilk çalışmam Bill Clinton'ın 1999'daki Türkiye ziyareti sırasında oldu. Daha sonra Süleyman Demirel'in Cumhurbaşkanlığı döneminin sonuna kadar gerekli oldukça Köşk'te çalıştım. Bu çalışmalardan birinde Ürdün Kralı Abdullah, Cumhurbaşkanı'na ziyarete gelmişti. Kral Abdullah tahta babası Kral Hüseyin'in ölümünden sonra geçmişti. Cumhurbaşkanı ve Kral basın önüne çıktıklarında tercüme yapıyordum. Kral Abdullah babasından bahsetmeye başladı. O an

aradığım kelimeyi hatırlayamadım. Ve çeviriyi 'Müteveffa Kral Hüseyin' diyerek yaptım. Ama aklımın bir köşesinde saklı olan kelimeyi hatırlayamamaktan da çok rahatsızdım. Öğle saatlerinde yapılan bu toplantıdan sonra aynı akşam Kral onuruna bir davet verildi. Cumhurbaşkanımız davetliler salona girmeden önce konukları sırayla karşılar. Ben de o sıraya sokuldum ve kendimi Cumhurbaşkanımızın karşısında buldum. Süleyman Bey elimi sıktı, gözümün içine baktı ve unutamadığım şu sözleri söyledi: 'Bugün yaptığınız çeviri çok iyiydi. Tebrik ederim. Ama bir yerde takıldınız. Kral Hüseyin'den bahsederken 'muteveffa' değil 'merhum' diyecektiniz.'

• **Cumhurbaşkanı'yla mı Başbakan'la mı daha rahat çalışıyorsunuz?**

- Ben ikisiyle de çok rahat çalışıyorum.

• **Zaten aksi olsa bile söylemezsiniz herhalde. Politik bir cevap mı bu?**

- Hayır. Bir tercümanı hızlı konuşmacı strese sokar. O da diller arasındaki cümle yapısının farklılığından kaynaklanır. Başbakan da Cumhurbaşkanı da çok net, anlaşılır ve ideal hızda konuşuyor. Üstelik konuşma üsluplarına alıştım. O nedenle bir zorluk çekmiyorum.

• **Örneğin Başbakan 'Atı alan Üsküdar'ı geçti' dediğinde de zorlanmıyor musunuz?**

- Deyim çevirisi en zor şeydir...

• **Başbakan çok deyim kullanıyor...**

- Eğer, kullanılan deyim İngilizcede deyim olarak bir karşılığı varsa onu da biliyorsak hemen kullanıyoruz. En ideali budur. Bunu yapamıyorsak söyleneni aynı ifadelerle tercüme edip, anlamı aktaran ek bir açıklama yapmamız gerek. Her dil bilen tercümanlık yapamaz derken işte bu bağlamda yapılması gerekenleri de kast ediyorum.

• **Geçen yılki Bush- Erdoğan görüşmesinde 'at sineği' olayı gündemi çok meşgul etmişti.**

Evet... At sineği mi sinek mi bilmiyorum. Ama ben sinek filan görmedim.(Gülüyor) 'Oradaki konuşmacı sigara içer miydi' diye sorulsa onu da hatırlamam mümkün değil. O toplantılar tercüman için çok stresli toplantılar, sorumluluk çok yüksek. Dolayısıyla ben sadece söze konsantreydim.

• **Peki bu ağır görev size maddi olarak ne kazandırıyor?**

- Bir araştırmaya göre dünyanın en stresli mesleği havaalanlarında kuleda görevli olanların işiymiş. Simultane çevirmenlik ise yine bu listenin ilk sıralarında geliyor. Bu işi her gün yapmak sağlık açısından çok iyi bir şey değil, biz her gün çalışmayız. Gelirimiz de aşağı yukarı orta kademe bir yöneticinin gelirine eş değerdir. Terfi etmek diye bir şey yok. Birinci gün de tercümanınız son gün de...

• **Ama referanslarınız cumhurbaşkanı ve başbakan!**

- Bu çok gurur verici, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne hizmet veriyorum. Bunu yaparken tarihe şahitlik ediyorum...

• **Çevirisini yaptığınız ilk resmi kişi kimdi?**

- Hatırlamıyorum...

• **Bu 'hatırlamama' genelde çevirmenlerin başına gelen bir şey midir?**

- Yılda ortalama 100 toplantıya girmiş olsam 17 yılda bin 700 toplantı eder. Bu denklemde tercümanlığını yaptığım ilk kişiyi hatırlamam mümkün değil. Tabii ki üst düzey toplantılardaki konuşmacıları hatırlarım. Birçok kez Bülent Ecevit, Turgut Özal, Mesut Yılmaz'a kabinde tercüme yaptım. Yani meslek hayatım boyunca görev yapan birçok devlet adamına tercümanlık yaptım.

- **Ve bu toplantılardan sonra hafızanızı kaybetmiş gibi davranıyorsunuz?**

- Evet. Ama bir süre sonra konuşulanları gerçekten unutuyorum.

- **İnanalım mı?**

- İnanın. Bakın sineği hiç hatırlamadım. Siz bu kadar sorunca şimdi acaba başıma bir şeyler geliyor da ben mi bunları kaçıyorum dedim. (Gülüyor)

SELİN ONGUN

13.11.2006

Bu haber 52 defa okunmuştur